132648 - Rehin Vermenin Meşruiyetinin Hikmeti

Soru

İslam’da rehin verilmesinin gerekliliği nedir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Rehin, borçlunun borcunun teminatı olarak verdiği maldır. Bu mal, borçlu borcunu ödeyemezse alacaklı tarafından satılır ve borç tahsil edilir. Rehin alma ve verme uygulaması, hem Kur’an-ı Kerim hem de Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem’in uygulamaları ile sabittir. Aynı zamanda, İslam alimlerinin büyük çoğunluğu bu uygulamanın caiz olduğuna dair ittifak etmiştir.

Kur’an-ı Kerim:
Allah Teâlâ, Bakara Suresi’nin 283. ayetinde şöyle buyurur:
"Şayet yolculuk halinde olur ve yazacak birini bulamazsanız, teslim alınmış rehinler (yeterlidir)."

Bu ayet, rehin almayı İslam’da geçerli bir işlem olarak kabul ettiğini açıkça gösterir.

Sünnet:
Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem, bir Yahudi’den yemek satın almış ve buna karşılık demir bir zırh rehin bırakmıştır. (Buhârî 2068, Muslim1603)

Bu hadis, rehin vermenin geçerliliğini ve İslam’daki yerini gösteren önemli bir örnektir.

İcma:
İslam alimleri, rehinin caiz olduğunu ve bu konuda bir görüş ayrılığı bulunmadığını kabul etmişlerdir. Rehin almak, alacaklının borcunu garanti altına alması için kullandığı bir teminattır.

bkz.: **"El-Muğnî" (**4/215), **"Bedâi'u's-Sanâi'"** (6/145), **"Mevâhibu'l-Celîl"** (5/2), **" (el-**

Mevsûatü'l-Fıkhiyye)" (23/175-176).

İslam alimlerin rehin vermenin vacip olmadığı bilakis caiz olduğuna dair ittifak etmişlerdir.

Alacaklı, borçludan rehin almama hakkına sahiptir. İbn Kudâme (rahmetullâhi aleyh), "El-Muğnî" adlı eserinde şöyle der:
"Rehin almak vacip değildir. Bununla ilgili bir görüş ayrılığı yoktur." (El-Mughnî, 4/215)

Rehin Almanın Hikmeti:
Rehin, borçlu ile alacaklı arasında güvenli bir teminat sağlar. Allah, borçların yazılı olarak kayda geçirilmesini emrettiği gibi, aynı zamanda rehin alınmasını da teminat olarak kabul etmiştir.

Borç vadesi geldiğinde, eğer borçlu borcunu ödemekten kaçınır ya da gerçekten ödeme imkanı bulamazsa, rehin bırakılan mal satılır; elde edilen meblağdan alacaklının hakkı tam olarak ödenir. Şayet satıştan artan bir miktar kalırsa, borçluya iade edilir.

Rehin uygulaması, İslam şeriatının hikmet ve adaletle yoğrulmuş güzelliklerinden biridir. Çünkü bu sistem hem alacaklının hem de borçlunun yararını gözetir, iki tarafın da hukukunu korur.

Zira alacaklı, elinde bir teminat bulunması sayesinde alacağını güvence altına alır. Bu güven duygusu, onu kardeşine borç vermeye daha istekli kılar. Diğer yandan, maddi sıkıntı içinde olan kimse ihtiyaç duyduğu yardıma daha kolay ulaşır, el uzatacak birini bulma ümidiyle yalnızlığa terk edilmez.

Eğer rehin sistemi ortadan kaldırılmış olsaydı, insanlar mallarının zayi olacağı korkusuyla borç vermekten geri durur, toplumsal yardımlaşma ve dayanışma büyük ölçüde sekteye uğrardı. Bkz.: eş-Şerhu’l-Mumti‘ (9/121).

En doğrusunu Allah bilir.